

Comunidade Autónoma / Departamento / Estado	GALICIA
Municipio	OURENSE
Edificio	Catedral de San Martiño
Dirección	
Localización	Cuarto das campás
Nombre	Bartolomé (2)
Medidas (cm)	Diámetro (en cm) 68 Bordo 7 Altura do bronce 65 Peso aproximado (en quilogramos)182 kg
Fundidor	DEL CAGIGAL, ANDRÉS (VALLE DE HOZ)
Ano de fundición	1795

<p>Descricion</p>	<p>A campá presenta moitos problemas de lectura, por unha documentación incompleta e sobre todo pola suciedad que cobre a parte interior que impide, por exemplo coñecer ao autor da mesma. No entanto, CALVETE apunta, copiando sen citar como é habitual nel un escrito da Catedral de Orense, que "<i>Las de 1780 donadas por un tal Cagigal siendo fabriquero y Canónigo Don Pedro Carballo</i>". O nome do fabriquero non coincide nesta campá, pero debe apuntarse que Andrés DEL CAGIGAL xunto con Domingo PALACIO funden en 1792 a campá Froilana, maior da catedral de Lugo. Non é improbable que este fundidor realizase, tres anos máis tarde, a presente campá.</p> <p>Na parte superior hai unha inscrición que une o grego co latín e o español, non sen defectos: "IHS ? SAN ? BARTOLOME ? ORAPRONOBIS ? ANO ? DE ? I795 ? ? " e que deberon escribir IHS SANCTE BARTHOLOME ORA PRO NOBIS ANNO DE 1795.</p> <p>Hai varios puntos de reflexión: O anagrama de Jesús, que deberon escribir "IH?", corresponde á abreviatura de IH?Y?, e escríbese usualmente como IHS. Outra variante JHS procedería do latín, aínda que a segunda letra é o Eta ou E longa grega. Foi introducido como devoción por San Bernardino de Siena. O seu significado é polivalente: para uns é o inicio do nome de Jesús en grego, para outros son as siglas latinas de IESVS HOMO SALVATOR (JESÚS SALVADOR DO HOME).</p> <p>A invocación a San Bartolomé procede da letanía dos santos.</p> <p>A expresión ANNO DE, que logo pasa ao español como AÑO DE ten moi seguramente a súa orixe no ANNO D, é dicir ANNO DOMINI, ou ANO DO SEÑOR, que logo se converteu en ANO DE, ben por descoñecemento do latín, ou ben por unha secularización da sociedade.</p> <p>No medio interior parece haber unha cruz con calvario, mal orientada (o habitual é que estea cara a fóra) e aos seus pés hai unha inscrición en parte mal documentada, en parte imposible de documentar, que aporta máis dúbidas que respostas: "S^{DO} ? FABRIQ^{RO} ? D N ? FRAN^{CO} ? AN^{TO} ? DE SOLIS ...GO ? CARDENAL ? DE LA S^{TA} ? YGLA ? DE ? ORENSE ? ... YZO" que deberon escribir SENDO FABRIQUERO DON FRANCISCO ANTONIO DE SOLIS... e aquí hai un par de palabras que, seguramente polas dificultades de acceso, non documentamos. Logo segue con ...GO CARDENAL DE LA SANTA IGLESIA (CATEDRAL) DE ORENSE. Ciertamente entre 1776 e 1818 rexeu a diócesis o primeiro bispo Pedro Benito Antonio Quevedo Quintano pero foi proclamado cardeal por Pío VII o 8 de marzo de 1816, o que aporta unha información difícil de confirmar: ou a campá é de data posterior ou ben nomearonlle cardeal uns anos antes.</p> <p>A zona seguinte está cuberta por unha espesa capa de excrementos, nos que mal se le "YZO", o que nos fai propoñer, como dixemos antes que CAGIGAL sexa o fundidor e non o donante da campá.</p> <p>En calquera caso estes datos deberán revisarse trala restauración e limpeza da campá.</p>
<p>Fotos</p>	<p>37</p>
<p>Toques</p>	<p>Diversos toques entre eles o volteo simulado.</p>
<p>Conservación, mantemento</p>	<p>O cepo pintado con almagre, de cor vermella.</p> <p>O eixe, non torneado, repousa sobre unha tira de hierra disposta sobre os sillares da torre. Mal orientada: a cruz cara a dentro.</p> <p>A campá atópase por fóra da rexa de protección contra as aves, de modo que está exposta aos seus excrementos. A campá ten unha espesa capa de excrementos pola parte interior que impide a súa documentación.</p> <p>Un dos tirantes que fixan a campá ao cepo está solto.</p> <p>O mazo motorizado pega no seu punto.</p>

Protección	Protección genérica ao atoparse nun BIC declarado. No entanto debería incoarse expediente para incluír a campá e a instalación orixinal no Inventario Xeral de Bens Mobles, debido ao interese do conxunto.
Propostas	<p>A campá debe ser limpada, por dentro e por fóra, para recuperar a sonoridad orixinal. Debe orientarse correctamente, é dicir coa cruz maior cara á parte exterior da torre.</p> <p>O cepo de madeira debe ser restaurado, conservando na medida do posible todas as partes orixinais incluídos os herrajes, substituíndo aqueles elementos que esixa a seguridade. Non obstante as partes substituídas serán iguais ás orixinais.</p> <p>O cepo debe conservar a súa cor vermella orixinal.</p> <p>O badalo será das mesmas características que o actual, incluído tamaño da bóla e peso.</p> <p>A campá debe ser dotada dun electromazo, situado á beira esquerdo, para reproducir os toques orixinais e non impedir os posibles toques manuais.</p> <p>Vistos os problemas de conservación debidos ás aves, é imprescindible que a rejilla de aceiro inoxidable que impide a súa entrada na sala sitúese a nivel do muro exterior, de modo que a campá quede protexida, accesible tanto para os toques como para a súa conservación e visible desde a rúa. A vigueta sobre a que repousa o electromazo, así como este anticuado mecanismo deben ser desmontados e baixados da torre.</p> <p>Ningunha das campás litúrgicas debe tocar as horas ou os cuartos do reloxo, xa que para iso están as súas campás correspondentes, situadas tanto por acústica como por simbolismo noutra torre diferente. Tampouco deberán imitar o volteo, que non é propio desta torre nin das súas campás.</p>
Autors da documentación	ÁLVARO MUÑOZ, Mari Carmen; LLOP i BAYO, Francesc
Data	21-07-2006

Folla completa da campá: [Bartolomé \(2\) Catedral de San Martiño - OURENSE](#)

PDF (24-06-2026)